БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

[Б]урят-Монголой ҮНЭН

[КП]СС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

(8546) | 1958 оной январиин 24, пятница | Сэн 20 мүнгэн

[Ма]лшан бүхэнэй оролдохо хэрэг

[...]аяхан боложо үнгэрһэн [...]СС-эй областной партийна [кон]ференци дээрэ энэ жэлдэ [...]а абалгые эрид дээшэлүүл-[...] хэрэгтэ анхарал ехээр та-[...]даа. Мүн хүдөө ажахын [...]ы хүдэлмэрилэгшэдтэ зо-[...]лжа КПСС-эй ЦК-гэй, [СС]СР-эй Министрнүүдэй Со-[...]эй эдэ үдэрнүүдтэ гаргаһан [Хан]далга бэшэг соо элдэб тү-[...]эй малые, уһанай шубуу [...]он туулай гэхэ мэтые олоор [...]эжэ, Эхэ орондоо мяха эл-[...]ээр тушааха зорилго ха-[...]лагдаа. Тиимэһээ адуу [...]айнгаа тоо толгойе [...]рүүлэнгүй, харин оло-[...]уулжа байгаад, 1958 [...]о үнгэрһэн жэлэйхиһээ [...]—2 дахин ехэ мяха абаха [...]шэ мүнөө үедэ малшан бү-[...]эй шухала зорилго болон-[...], Энээниие туйлахын түлөө [...]ы түрэлэй малаа үхэл гар-[...]үйгөөр, тураангүйгөөр ондо [...]улха, эхэ малаа һубайруул-[...]үй, бүхы түлнүүдээ бүрин [...]нөөр түлжүүлхэ, гүрэгдэ [...]аагдаха, үүсэлэгдэхэ ма-[...]һайса шахан, бэлшээн тар-[...]улха хэрэгтэй.

[Ү]нгэрһэн жэлдэ энэ зорил-[...] амжалтатайгаар шиидхэ-[...] малшад, колхозууд, [кол]хозууд олон. Байкало-Куда-[...] аймагай «Знамя Октября» [кол]хозой гэшүүд нютагайнгаа [...] байдалые хараадаа аба-[...] доторсойнгоо арга болом-[...]уудые элирүүлээд, сааша-[...] жэлһээ жэлдэ мяха ехээр [...]а үндэһэ һуури бии болго-[...] байха юм. Энэ колхозой [...]м адуулгашан Федор Ива-[...]ич Атачу үнгэрһэн жэлэй [...]шээрии үедэ һубай малаа [...]бэ һарын туршада хашаа-[...] оруулангүй, үдэр һүнигүй [...]улһан байна. Тиигэжэ тэдэ [...]айнгаа тус бүриин шэг үү-[...] дунда зэргээр 120 кило-[...]ммаар нэмээжэ шадаа.

[«З]намя Октября» колхоз [үнг]эрһэн жэлдэ хоёр шэнэ фер-[...] байгуулаа. Тэрэнэй ашаар [...]өө жэл 180 центнер нугаһа-[...], 60 центнер кролигой мяха [...]ндэ тушааха аргатай бо-[...]. Эхэ гахайнуудайнгаа тоое [...] болгожо, тэрэ тоодо нэгэ [...]а түрүүлээд үүсэлэгдэхэ 80 [...]гой залуу эхэ гахайтай бай-[...] Тиигэжэ эхэ жэлдээ таба [...]ин ехэ гахайн мяха абаха [...].

[...]дэ бүгэдын эсэстэ бүхы тү-[...]эйнгөө малай тоо толгойе [оло]шоруулха зуураа, 1958 он-[...]нёдондонойхиһоо хоёр да-[...] ехэ мяха абаха гэжэ шии-[...]д, энэ колхозой малшад [...]д шангаар ажаллажа байн-[...]. Эдэнэй эдэбхи үүсхэл хаа [хаа]нагүй дэмжэгдэхэ ёһотой.

[К]олхоз, совхозуудай малша-[...] оролдолгын хүсөөр үнгэр-[...] жэлдэ республикамнай [...] орондоо мяха тушааха, [...]алдаха түсэбөө болзорһоонь [...]д дүүргэжэ, урда жэлэйхи-[...] 17,3 процентээр ехэ [...]ка тушаагаа. Яруунын [...]хтын, Тарбагатайн аймагай [...]хон колхозууд үнгэрһэн [...]лдэ адуу малаа олошоруул-ха, гүрэндөө тарган мяха тушааха талаар нилээд амжалта туйлаһан байна.

Теэд мяха абалгаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд колхоз, совхоз бүхэндэ бии. Үнгэрһэн жэлдэ ниитын адуу мал нилээд үхэл гарзада орооһон, эхэ мал олоороо һубайрһан байна бшуу. Мүнөө жэл энэ дутагдалаа усадхажа, илангаяа үбэлжэлгын үедэ малаа оролдосотойгоор харууһалжа, тобир тарганаар, бүрин бүтэнөөр ондо оруулхын түлөө малшан бүхэн тэмсэхэ ёһотой. Имагтал тобир тарган малһаа оөдэргэн һайн түл абтаха бшуу.

Гадна гүрэндэ тушаагдаха малые гансахан зунай сагта таргалуулха бэшэ, харин жэлэй дүрбэн сагта шахан таргалуулха хэрэгтэй. Сарнуудые, эрьенүүдые, гахайнуудые ямаршье сагта һайса харууһалаад, горьтойгоор эдеэлүүлбэл, таргалха, мяхажаха байһаниинь мэдээжэ.

Бүхы малшад, зооветеринарна мэргэжэлтэд январь, февраль һаранuудта эхэ малаа шалгажа, һубайнуудыень тодорхойлжо, тэдэниинень ороондо оруулха зэргэтэй. Мүн республикын хонишод энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө адагынь 140 хурьга абаха гэһэн уялгатай. Энээнээ дүүргэхын түлөө тэдэгээр январь, февраль һаранuудта хонидоо, томо түлгэнүүдээ бултыень заал һаа үрэжүүлхэ ёһотой. Тиимэһээ мүнөө үедэ буха, хусануудаа рационой ёһоор эдсэлүүлжэ, хаа хаанагүй искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые таһалгаряагүй хүдэлгэхэ шухала.

1958 ондо мяха ехээр абахын түлөө гахай олоор үсхэбэрилхэ, гол эхэ гахайнуудаа жэлдээ хоёр удаа түрүүлхэ, нэгэ удаа түрүүлээд, үүсэлэгдэхэ залуу эхэ гахайнуудые эдэ үдэрнүүдтэ ороондо оруулжа дүүргэхэ хэрэгтэй.

Манай республикын колхоз болон совхозууд мүнөө жэл адуу моридоо олошоруулхын, гүүнүүдээ саг соонь ороондо оруулжа, хаа хаанагүй бэлшээридэ ябаха адуу илгажа, гүрэндөө мориной мяха ехээр тушааха аргатай болоо. Юуб гэхэдэ, мориной мяхан гүрэндэ тушаагдахадаа бодо малай мяхантай адляар тоологдохо болоо бшуу.

Аймагуудай партийна, советскэ органууд, колхоз болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэндэхи партийна эхин организацинууд КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгтэй танилсаад, 1958 ондо мяха ехээр абахын түлөө һайса бодожо үзэхэ, арга боломжонуудаа тодорхойлхо уялгатай.

Нүхэд малшад! адуу малаа олошоруулжа, 1958 ондо мяха ехээр абахын түлөө бултадаа социалис мүрысөөндэ оролсогты.

„Бата бэхи эб найрамдалай, эбтэй [х]этэйгээр зэргэ оршон байхын түлөө“

Нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн хөөрэлдөөнүүдтэй суглуулбари

[Ба]та бэхи эб найрамдалай, эб-[...]тэйгээр зэргэ оршон байхын [...] гэһэн суглуулбари полити-[...] литературын гүрэнэй хэблэл [...]эжэ гаргаба. СССР-эй гадаа-[...]олитикын болон гүрэнүүдэй [...]дын харилсаан тушаа асуу-[...], 1957 ондо Н. С. Хрущевой [...]н үгэнүүд, хилын саанахи хэб-[...] түлөөлэгшэдтэй хэһэн хөөрэл-[...]дынь энэ суглуулбари соо [...]гдаа. Мүн тэрэшэлэн СССР-[эй Вер]ховно Соведэй сессинүүд дээ-[рэ Н.] С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд, хэдэн ороной газетын корреспондентнүүдэй асуудалнуудта үгэһэн харюунуудынь болон үнгэрһэн жэлдэ совет хэблэлдэ толилогдоһон бусад материалнууд тус суглуулбари соо бии.

Уншагшадай хүсэл эрмэлзэлгые харюулан, эдэ материалнууд амяараа суглуулбари болож хэблэгдэбэ гэжэ номой эхиндэ «хэблэлһээ» хэгдэһэн мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

Энэ суглуулбари олоор хэблэгдээ.

(ТАСС).

„СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха[ливай] Дүрим“ бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ

[Бур]ят-Монголой номой хэблэл [СС]Р-эй Верховно Советдэ һун-[гуулиин] һунгалта тухай Дүрим» 1500 хэһэгээр бурят-монгол хэлэн дээрэ плакат болгон хэблэбэ.

С. Барер.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссида

Табадахи зарлалай СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиин түрүүшын заседани январиин 21-дэ Москвада болоо.

СССР-эй Верховно Советдэ болохоёо байгаа һунгалтада һунгуулиин Центральна комиссиин бэелүүлхэ зорилго тухай һунгуулиин Центральна комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр В. В. Гришин тодорхойлон хэлээ.

«СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха тухай Дүримэй» ёһоор, һунгуулиин Центральна комисси һунгуулиин документнүүдэй иимэ формонуудые тогтоогоо гэбэл: Союзай Советдэ һунгаха һунгуулиин бюллетень (сагаан үнгэтэй), союзна республикаһаа Национальностьнуудай Советдэ һунгаха һунгуулиин бюллетень (сэнхир үнгэтэй), автономно республикаһаа, автономно областьһоо гү, али национальна округһоо Национальностьнуудай Советдэ һунгаха һунгуулиин бюллетень (ягаан үнгэтэй). Депутадта кандидадуудай дэбжүүлэгдэһые тэмдэглэһэн тухай һунгуулиин Округой комиссиин протоколой, һунгуулиин участково комиссиин голосованиин протоколой болон һунгуулиин Округой комиссиин голосованиин протоколой формонуудые, тэрэшэлэн Союзай Советдэ, Национальностьнуудай Советдэ депутадай һунгагдаһан тухай үнэмшэлгын формые комисси баталаа.

Һунгуулиин Центральна комисси һунгуулиин комиссинуудай тамагын дүрсэ түхэлые, мүн һунгуулиин хайрсагай дүрсэ түхэлые тодорхойлоо.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин Округой болон Участково комиссинуудта эльгээгдэхэ бэшэгүүдые һунгуулиин Центральна комисси баталан абаа. Болохоёо байһан һунгалтада һунгуулиин Округой, мүн Участково комиссинуудай бэелүүлхэ гол шухала зорилгонууд энэ бэшэгүүд соо тодорхойлогдобо.

Һунгуулиин Центральна комиссиин болон СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин комиссинуудай хоорондо хэлхеэ холбоо тогтоохо тухай ССР Союзай Хэлхеэ холбооной министр нүхэр Н. Д. Псурцевай элидхэл заседани дээрэ шагнагдаа.

Һунгуулиин Центральна комисси һунгалтын бэлэдхэлдэ хабаатай бусад асуудалнуудые хаража үзөөд, тусхай шиидхэбэринүүдые абаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РСФСР-һээ Национальностьнуудай Советдэ һунгаха Эрхүүгэй Округой һунгуулиин комиссие баталха тухай

«СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха тухай Дүримэй» 47, 48, 49 статьянуудай үндэһөөр РСФСР-һээ Национальностьнуудай Советдэ һунгаха Эрхүүгэй Округой һунгуулиин комиссие ниитын организацинуудай, ажалшадай обществонуудай иимэ түлөөлэгшэдһөө баталха:

Һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ **Меркурьев** Сергей Александрович — Эрхүүгэй коммунистическэ организациһаа,

Һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Яковлева** Галина Павловна — Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союзай Красноярска организациһаа,

Һунгуулиин комиссиин секретарь **Шишкин** Дмитрий Кузьмич—гүрэнэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай Эрхүүгэй областной организациһаа.

Һунгуулиин комиссиин гэшүүд:

Батуев Бадма Сандыкович—Ленинэй орденто Улан-Удын паровозовагонно заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадһаа,

Васильев Сергей Степанович — Якутска АССР-эй уранзохёолшодой Союзһаа,

Лукин Михаил Андреевич—Эрхүүгэй областиин Братска гидроэлектростанциин барилгашадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадһаа,

Лыгденова Вера Дашеевна—Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй оперо, баледэй театрын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективһээ.

Медвецкая Тамара Николаевна—Читын паровозо-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадһаа,

Полоник Ульяна Кузьминична — Красноярска хизаарай Иланска районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдһээ,

Семин Иван Георгиевич—профессиональна союзуудай Читын областной Соведһээ,

Торуг-оол Севиль Сюрюновна — Тувинска коммунистическэ организациһаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ТАРАСОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЗИМИН.

Москва, 1958 оной январиин 21.

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха тухай Дүримтэй ном хэблэгдэбэ

«СССР-эй Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй мэдээсэлнүүд» гэжэ хэблэл СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха тухай Дүримтэй брошюра олоор хэблэн гаргаба. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон һунгуулиин Центральна комиссиин тогтооһон документнүүдэй формонууд, мүн тайлбарилнууд тэрээндэ хабсаргагданхай.

(ТАСС).

Белоруссиин хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн

МИНСК, январиин 22. (ТАСС). Январиин 21-дэ нүхэр К. Т. Мазуровай элидхэл хэһэнэй һүүлээр олон хүн үгэ хэлээ. Зүблөөндэ хабаадагшад үнгэрэгшэ жэлэй дүнгые согсолжо, зүбшэн хэлсээ, дүй дүршэл тухайгаа хөөрэлдөө, дутагдалнуудые элирүүлээ, республикын хүдөө ажахые саашадаа дэбжээхэ тушаа тодорхой дурадхалнуудые оруулаа. КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандалгадань шэн габьяата ажалаар харюусаха гэжэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэнэй эрмэлзэжэ байһаниинь харагдаа.

Литвагай компартиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. Ю. Снечкус советскэ Литвын ажалшадай зүгһөө Белоруссиин арад зондо ахадүүгэй баясхалан хүргэбэ.

Январиин 22-то зүблөөндэ хабаадагшад К. Т. Мазуровай элидхэлые саашадань зүбшэн хэлсэһэн, туйлаһан амжалтанууд тухайгаа хөөрэһэн, хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые бүри ехээр саашадаа хүгжөөхэ талаар бии байһан айхабтар ехэ арга боломжонуудые элирүүлһэн байна.

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министрын орлогшо Т. А. Юркин Российска Федерациин ажалшадай зүгһөө зүблөөндэ хабаадагшадые халуунаар амаршалаа.

Хмельницкэ областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, социалис Ажалай Герой Д. В. Бойко Украинын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө Белоруссиин колхозникуудые, механизаторнуудые амаршалаа. Һүүлээрнь Украинын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшадай эльгээһэн амаршалгын телеграмма уншагдаба. Харюугай телеграмма нэгэн дуугаар баталан абтаа.

Латвийска ССР-эй «Авангард» колхозой түрүүлэгшэ С. С. Лейтанс Латвиин ажалшадай зүгһөө суглаарагшадые халуунаар амаршалаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев суглаарагшадта халуунаар угтагдан, зүблөөндэ ехэ үгэ хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад Белоруссиин хүдөө ажахын бүхы ажалшадта ехэ хандалга нэгэн дуугаар баталан абаа.

Үни удаан үргэлжэлһэн альга ташалган доро Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэг баталан абтаһан байна.

СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИИН ТОДОРХОЙЛЬОН ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬНҮҮДЭЙ ФОРМОНУУД

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха
ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬ

195___ оной ______ „___“

Союзай Советдэ һунгаха №______ округ

Голосоо үгэһэн нэгэ кандидадайнгаа фамилиие һунгуулиин бюллетень соо үлөөгөөд, бэшыень зурагты

Депутадта кандидадай фамили, нэрэ, обог	Депутадта кандидадаар хэн дэбжүүлээб

Сагаан үнгэтэй

Союзай Советдэ һунгаха ______ Окружной һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ ______

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха
ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬ

195___ оной ______ „___“

______ -haa (-hээ)
(союзна республикын нэрэ)

Национальностьнуудай Советдэ һунгаха №______ округ

Голосоо үгэһэн нэгэ кандидадайнгаа фамилиие һунгуулиин бюллетень соо үлөөгөөд, бэшыень зурагты

Депутадта кандидадай фамили, нэрэ, обог	Депутадта кандидадаар хэн дэбжүүлээб

Сэнхир үнгэтэй

Национальностьнуудай Советдэ һунгаха ______
Окружной комиссиин түрүүлэгшэ ______

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха
ҺУНГУУЛИИН БЮЛЛЕТЕНЬ

195___ оной ______ „___“

______ -haa (-hээ),
(автономно республикын, областиин гү, али нац. округой нэрэ)

Голосоо үгэһэн нэгэ кандидадайнгаа фамилиие һунгуулиин бюллетень соо үлөөгөөд, бэшыень зурагты

Депутадта кандидадай фамили, нэрэ, обог	Депутадта кандидадаар хэн дэбжүүлээб

Ягаан үнгэтэй

Национальностьнуудай Советдэ һунгаха ______
Окружной һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшэ ______

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин Центральна комиссиһаа мэдээсэл

СССР-эй Верховно Советдэ һунгаха һунгуулиин Центральна комисси иимэ газарта байрланхай: Гор. Москва, Пушкинская ул., Дом Союзов, 8-й подъезд, телефон № Б-9-12-21.

Республикын колхозуудта һү абалга тухай

1958 оной январиин 20-ной мэдээн

Аймагууд	1957 онтой сасуулхада һү haалгын дээшэлһэниинь (процентээр)	Үнеэн бүриһөө haargahan һүн (кг): 1958 оной январиин 20 үдэр соо	Үнеэн бүриһөө haargahan һүн (кг): Тэрэ тоодо январиин хоёрдохи 10 үдэртэ
Байкало-Кударын	115,8	34,6	18,4
Баргажанай	113,2	30,1	13,9
Бичурын	129,4	67,2	35,0
Зэдын	95,3	50,7	25,9
Заиграйн	113,7	46,5	27,0
Яруунын	96,7	39,6	21,2
Закаменай	94,8	20,6	12,0
Иволгын	148,3	82,8	42,0
Кабанскын	121,0	46,2	24,2
Хэжэнгын	120,9	33,3	18,1
Кударын	126,0	68,0	35,6
Курумканай	102,4	36,4	17,6
Кяхтын	107,2	64,1	32,9
Мухаршэбэрэй	133,0	58,8	31,7
Прибайкальска	93,7	59,8	32,2
Сэлэнгын	103,1	75,1	38,0
Тарбагатайн	120,6	86,8	44,1
Торнин	159,8	42,4	22,0
Түнхэнэй	118,1	36,8	20,0
Хориин	115,2	44,9	23,2
СОВХОЗУУД:			
Бичурын	—	75	38
Боргойн	—	107	54
Яруунын	—	73	34
Кяхтын	—	96	50
Сэлэнгын	—	79	36
Хориин	—	47	25
«Эрдэм»	—	76	36

Эгээл демократическа һунгуулиин гуримтайбди

СССР-эй һунгуулиин гурим дээрэһээ манай ороной социалистическэ демократизм эли тодоор харагдана. Гүрэнэймнай засагай газарай бүхы органууд—сомоной, городой Соведһээ захалаад, СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр—бүгэдэниитын, адли тэгшэ эрхэтэй, нюусаар дуугаа үгэжэ, сэхэ һунгаха гуримаар арад зоноор һунгагдана.

Манай орон дотор хүн бүхэн һунгаха эрхэтэй. СССР-эй 18 наһа гүйсэһэн бүхы эрхэтэд—үндэһэ яһанай, шажанда шүтэлгын, эрдэм һуралсалай, социальна уг гарбалай, баян үгытэйн, урдань ямар ажал ябуулга хэжэ байһанай илгаагүйгөөр, гүрэнэйнгөө засагай газарта һунгаха эрхэтэй. Эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй нэгэ адли эрхэтэйгээр һунгалтада хабаадана. Сүүдээр һунгаха эрхэеэ хаһагдаһан лэ, тиихэдэ ухаа муутай гэжэ тодоруулагдаһан хүнүүд лэ һунгалтада хабаадажа шадахагүй.

Һунгаха эрхэтэй совет эрхэтэн бүхэн гүрэнэй засагай ямар нэгэн органдо депутатадаар: 23 наһа гүйсэһэн хүн — СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар, 21 наһа гүйсэһэн хүн—союзна гү, али автономно республикын Верховно Соведэй депутадаар. 18 наһатай хүн—нютагай Соведэй депутадаар һунгагдажа болохо юм.

Урда урда болоһон һунгалтанууд аргагүй эмхитэйгээр үнгэрөө. Теэд энэншье гайхалтай бэшэ: арад зомнай өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые засагайнгаа газарта эльгээнэ бшуу.

Манай ороной һунгуулиин гуримай ёһоор хаанашье байһан хүн: Хойто полюсой станцинуудай нэгэндэшье, Антарктикын Мирный гэжэ тосхондошье байһан, холын аянда гараһан поездоорше, өөһэдынгөө, али, хари гүрэнүүдэй далайнуудта пароходоорше ябаһан, больницада, нарайлалгын гэртэ хэбтэһэншье, санаторидо амаржа байһанше хүнүүд булта һунгалтада хабаадаха аргатай.

Манай орон дотор тогтоогдоһон бүгэдөөрөө һунгаха эрхэ болбол гүрэниие ударидалга хүтэлбэрилгэдэ арад зониие үргэнөөр хабаадуулха гүрэнэй засагай газарнуудай ажал ябуулгые арад зоноор хинан шалгуулжа байха шухала арга болоно.

Харин капиталис гүрэнүүдтэ тад ондоо байдалтай. Тэндэ демократи гээшэ гансал баяшуулда, дарлагша ангида байдаг юм. Бүгэдэниитын һунгуулиин эрхэ тухай буржуазна олохон гүрэнүүдэй конституци дотор һунгуулиин хуулинууд дотор бэшэгдэдэгшье һаа элдэб аргаар олон миллион ажалшад һунгаха эрхэеэ ойродоошье хаһагдаһан, үгышье һаа, эрхээ ехээр хизаарлуулагдаһан байдаг.

Буржуазна оронуудта нэгэ газарта һууриһаһан, түбхинэһэн лэ хүнүүд һунгаха эрхэтэй. Энэ хуулиин ёһоор ажалгүй, али саг зуурын хүдэлмэри бэдэржэ ябадаг олон миллион хүнүүд һунгажа шадахагүй байна.

Капиталис олон оронуудта эхэнэрнүүд һунгаха эрхээ хаһагданхай. Харин манай орон дотор эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли эрхэтэйгээр засагай газарта һунгагдадаг байна. Мүнөө СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай 25,8 процентнь эхэнэрнүүд юм.

Капиталис олон оронуудта (Греци, Япони, Испани; Латиин Америкын оронууд) олон түмэн ажалша арадай түлөөлэгшэд болохо солдадууд, матросууд һунгаха эрхэгүй. Зарим оронуудта сэрэгэй алба хэгшэд булталаа һунгаха эрхэгүй. юм. Жэшээлхэдэ, США-гэй 29 штадта сэрэгэй алба хэгшэд һунгалтада хабааданагүй. Арми гээшэ политикада оролсохо ёһогүй гэһэн хэбэртэйгээр хэлэжэ энээнэй тайлбарилдаг. Харин манайда сэрэгэй алба хэгшэд булталаа СССР-эй эрхэтэн бүхэнтэй адляар һунгалтада хабаадаха эрхэтэй.

Олонхи капиталис оронуудта залуушуулай диилэнхи олониинь һунгалтада хабаадуулагданагүй. Олонхидонь 21—25 наһа гүйсэһэн хүн лэ һунгаха эрхэтэй байдаг. Эгээл энэ шалтагаанаар Англида 18 һаа 21 наһа гүйсэһэн 3 миллион залуушуул һунгалтада хабаадуулагданагүй.

Албатадайнгаа һунгаха эрхые хаһажа, ажалшадаа ямараар доромжолжо байдагыень США-гэй һунгуулиин хуули дээрэһээ элитээр харагдана. Дүрбэн штадтань үгытэйшүүл, илангаяа негрнүүд һунгаха эрхээ хаһагданхай. Урда табан штадта һунгагшад һунгуулиин налог түлэхэ уялгатай юм. Тиигэжэ эндэ олон миллион үгытэйшүүл һунгаха шадалгүй болоно. 19 штадта эрдэмтэйл хүнүүд, англи хэлэ мэдэхэ, «конституциие зүбөөр тайлбарилжа» шадаха хүнүүд һунгадаг юм. Энэ ушарһаа эрдэм багатай хүнүүд һунганагүй. Ажалшадай һунгаха эрхэ хаһаһан эдэ мэтын баримтанууд олон. Үнэн дээрээ, негрнүүд һунгаха эрхээ хаһагданхай. США-да 17 миллион шахуу негрнүүд бии аад, тэдэнэй ойродоол нэгэ процентнь айжа һүрдэжэ байгаад һунгадаг юм.

Манай һунгуулиин гурим хүн бүхэндэ—хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенцидэ адли эрхэ олгодог. СССР-эй арадууд бүхэн һунгуулиин адли эрхэтэй.

Һунгуулиин адли тэгшэ эрхэ тухай хууляар һунгуулиин округууд зоной тоогоор бии болгогдодог. Жэшээлхэдэ, хоёр палатаһаа—Союзай Соведһээ, Национальностьнуудай Соведһээ бүридэдэг СССР-эй Верховно Соведтэ һунгахын тула иимэ хараатайгаар: Союзай Соведэй һунгалтада 300 мянган хүнүүдтэ нэгэ округ бии болгогдожо, харин Национальностьнуудай Соведтэ эрхэтэд адли эрхэтэйгээр союзна республика бүхэнһөө 25 депутадые, автономно республика бүхэнһөө 11 депутадые, автономно область бүхэнһөө 5 депутадые, национальна округ бүхэнһөө 1 депутадые һунгадаг байна. Энээнэй үндэһөөр союзна республика бүхэндэ адли эрхэтэй 25 һунгуулиин округ, АССР бүхэндэ—11, автономно область бүхэндэ—5, национальна округ бүхэндэ—1 һунгуулиин округ бии болгогдоно.

Советскэ Союзда нютагай Соведһээ эхилээд СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр депутадууд сэхэ һунгагдадаг юм. Һунгагша бүхэн ямаршье Соведтэ һунгахадаа һунгалтада өөрөө сэхэ хабаададаг байна.

Соведүүдэй һунгалта нюуса гуримаар үнгэргэгдэнэ, һунгагша бүхэн дурааараа, сүлөөтэйгөөр дуугаа үгэхэ эрхэтэй. Манай эндэ һунгуулиин боложо байһан гэртэ бюллетеньнүүдые бэшэхэ тусхай таһалга гү, али нюусаар дуугаа үгэхын тулада тусхайтаар түхеэрэгдэһэн кабинанууд байлгагдадаг.

Нюуса гуримаар һунгаха хуулитайшье һаа, буржуазна оронуудай зонхилхы нюурнууд хэн, ямар хүн хэнэй түлөө дуугаа үгэнэб гэжэ мэдэхээ али болохо аргаар оролдодог байна. Жэшээлхэдэ, Англида хүнүүдэй һунгахада бюллетениинь узуур тэрэ номеройнгоо һунгуулиин участогта үлэдэг байха юм. Хэн хэды номерой бюллетень абааб гэжэ мүн тэмдэглэгдэдэг. Тиимэһээ хэн ямар кандидадай түлөө дуугаа үгөөб, хэниие зурааб гэжэ мэдэхэнь бэлэн болоно. Японидо һунгагшад бюллетениингээ доро нэрэ обогоо бэшэхэ уялгатай.

Харин совет һунгуулиин гурим гансашье сүлөөтэйгөөр һунгаха эрхэ олгоод байдаг бэшэ, энэ эрхээ эдлэхэ хэрэгтэнь һунгагшадта бүхы арга олгогдоно. Манай һунгуулиин гуримай ёһоор һунгалтада бэлэдхэлэйшье, һунгалтыншье үедэ бүхы хүдэлмэриие олониитэ хинан шалгажа байдаг. Һунгуулиин комиссида хэдэ миллион совет хүнүүд хабаадалсана. 1957 ондо гансахан РСФСР-эй зургаадахи зарлалай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин үедэ, һунгуулиин комиссинуудта 3,800 мянган хүн хүдэлмэрилөө.

Манай һунгуулиин гуримай ёһотой демократическа байһаниие Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ дээрэһээ хаража болохоор. Ажалшад хамтынгаа суглаанууд дээрэ өөһэдынгөө эрхим хүбүүд, басагадые кандидадаар дэбжүүлдэг.

Дуугаа үгэхэдэнь бүхы арга боломжо һунгагшадтаа бии болгохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Энэ зорилгоор дуугаа үгэхэ гэр һунгуулиин участогай тэг дунда байлгагдадаг, һунгалта амаралтын үдэр, үглөөнэй 6 часһаа һүниин 12 час хүрэтэр болодог; ямар нэгэн ушараар һунгалта боложо байһан газарта ерэжэ шадахагүй байгаа һаань, тэдэ хүнүүдтэ гэртэнь һунгаха арга олгогдодог байна.

Манай орон дотор һунгагшадай хүсэл зориг зааханааршье хазагайруулагдадаггүй. Һунгаха эрхээ бэелүүлхэ хэрэгтэнь СССР-эй эрхэтэндэ тойбо хэһэн, мүн һунгагшын хүсэлые ямар нэгээр буруу болгоһон тушаалта нюурнууд, һунгуулиин комиссиин гэшүүд хуулиин харюусалгада хабаадуулагдадаг юм.

Һунгаха эрхээ эдлэхэ хэрэгтэнь һунгагшадтаа һайн арга боломжо бии болгожо үгэхэтээ хамта, совет гүрэн мүн һунгуули үнгэргэхын тулада материально-техническэ бүхы арга боломжо бии болгодог юм. Һунгуулида хабаатай бүхы гаргашануудые гүрэн түлэдэг, хэрэгтэй болохо саарһа, типографи үгтэдэг байна.

Эдэ бүгэдэ капиталис гүрэндэ үгы, байхашье арганьгүй. Тэндэ һунгуулида хабаатай гаргашануудые депутадта кандидат өөрөө гү, али кандидадуудые табиһан парти түлэдэг юм.

Капиталис оронуудай һунгуулиин «демократизм» хадаа арадай хүсэл эрмэлзэлгые хазагайруулха арга болоно. Социалис байгуулалтатай, дарлагша ангигүй, ажалшадай оронойнгоо эзэн болоһон гүрэнүүдтэл һунгуулиин бодото демократизм байдаг юм.

К. СЛАДКОВ.

Адуу моридоо үдхэжэ, артель, совхозуудаа унаагаар олошоруулая, гүрэндөө арьбантай, далантай мяха ехээр тушаая!

КОЛХОЗОЙ АДУУШАН

Хамар-Дабаанай хормойһоо эхи абаһан Оронго гол, хабсагайн хаягаар гульдиран урдажа, Сэлэнгэ мүрэн тээшэ шуумайха замдаа, Нарата уулые тойрон саашална. Эгээ эндэхэнэ Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхозой адуунай нэгэ гүүртэ байрладаг.

Үглөөнэй улаан наранаар зуугаад гаран адуун Оронго голой харьяһаа умдаа харюулаад, тобир таргандаа бэе бэеэ бөөшэлэлдэһөөр, хатар оодор табилдаһаар Нарата уулын хүтэлые дабан бэлшээридээ гарана. Адуунай хойноһоо нэгэ залуухан хүбүүн гартаа урга барижархинхай, эмниг мориной нгоо жолоое татан «Тпрр.. ру, тпрр...руу!» гэһээр һайбар жороо табилуулна.

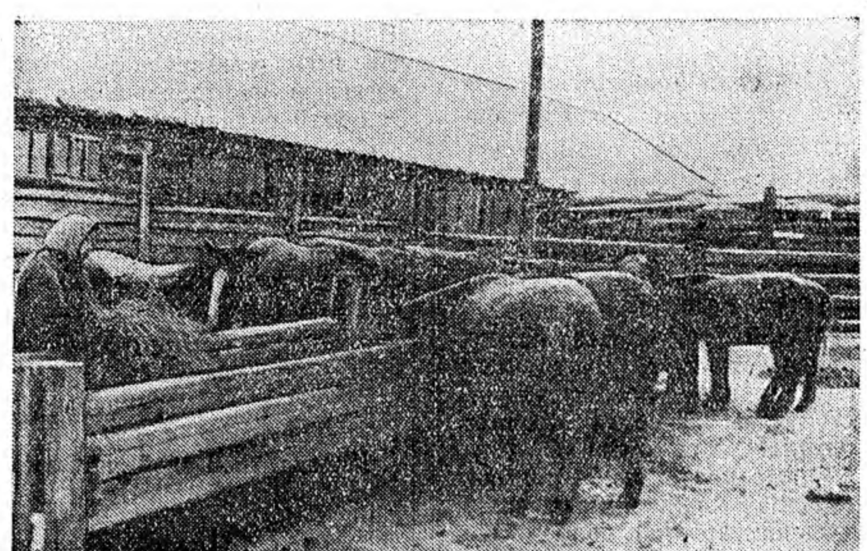
Энэ нүхэрнай колхозой эрхим адуушадай нэгэн Жимбэ Санжиевич Бимбаев гээшэ. Нүхэр Бимбаев 1956 ондо сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд, түрэл колхозойнгоо правленидэ «намайе адуушанаар хүдэлхыем эльгээгыт» гэһэн гуйлта бараа һэн. Уданшьегүй эршэ хүсөөр элбэг, эрмэлзэл ехэтэй залуу хүбүүнэй һанал бодолынь хүсэлдөө бэлэй.

...Үдэшын боро хараан. Голой эрьеһээ шэрүүн жабар эшхэрэн шууяжа, даагадтаа үбһэ тэжээлыень үгэжэ байһан Ханда Сундуевнагай хасарыень «шэмхээд, шэмхээд» абана.

— Тэ-тэ-ты! Яагаа хүйтэн юм гээшэбөө! Маруся, даагадаа дал соонь оруулжа эдеэлүүлэе—гэжэ даагадые харууһалдаг Ханда хүгшэн басагандаа хандана. Эдэ хоёрой газаагаа барижа байдаг адуу, даагануудаа эдеэлүүлжэ, хото хорёогоо сэбэрлэһээр байтарынь үдэр үнгэрхэ тээшээ дүтэлжэ, адуунуудшье бэлшээриһээ хонолгодоо ерэбэ.

— Маруся-а, хатарша хээрые хашаан соонь оруулангүй, бусаагаад байл даа. Тэрээниие барижа һургаад унахам—гэһээр Жимбэ Санжиевич гэртээ дүтэлжэ ерэбэ.

—Үбэлэй хүйтэндэ һүни дүүрэн адуугаа манажа хонохо саг яһалэ болодог. Баһа шоно нохойнуудай шууялдажа эхилхэдэ, тон һэргылэмжэтэй байха хэрэгтэй,—гэжэ гүүртые даагша залуу адуушан хөөрэнэ.

Энэ гүүртэдэ 100-гаад ша... гүүн, 40-өөд дааган харуу... лагдадаг юм. Томо адуун ех... хидээ бэлшээридэ ябаад, ү... тэжээл балайшье хороодог... Үдэшэ үглөөниинь үбһэ һол... мон адуунда үгтэнэ. Тиих... газаа байһан адуу, даага... үбһэ, зелёнко, һолоомо ү... бүри һэлгэн үгтэжэ байдаг ... Адуун үдэртөө хоёр дахин у... лагдана.

Оролдосотой адуушад үнг... һэн жэлдэ ороондо ороһон гүүнһээ 37 унага абажа, га... за хоролтогүйгөөр түлжүү... байна. Энэ гүүртэдэ уна... жэл соо харууһалагдаад, ... ган болохолоороо ондоо гү... тэдэ тушаагдадаг байха юм.

Мүнөө жэл 100 гүүнһээ ... унаган абтаха,—гэжэ Жим... хадам эжы, унага харууһал... Ханда Сундуевна найдан... хөөрэнэ.

Иволгын аймагай «Ул... Оронго» колхоз 364 то... адуутай юм. 100 гүүн бүр... 60 унага абажа, гарза хор... тогүйгөөр түлжүүлхэ түсэб...

Энэ колхоз автомашина... даар олон, хүсэтэ техникы... сөөр газараа элдүүрилдэг, ... ажалайнгаа ажал ехэтэй ... дэлмэриие барагзаан он... аргаар хэдэг болонхой ... Тиибэшье гар зүүрын ажа... мори унаа ехэл хэрэ... байна. Тиихэдэ адуу бар... даа гансашье унаанай ту... бэшэ, мүн һайн шанартай ... ха ехээр абахын түлөө ү... дэдэг байна бшуу.

Тиимэһээ колхозой адуу... ойрын жэлнүүдтэ адуугаа ... гэнөөр олошоруулха зори... той.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: адуу... Жимбэ Бимбаев адуугаа ... шээриһээнь асаржа, (дээ... зураг), унагашан Ханда ... дуева даагадаа эдеэлүү... байна.

М. Гончиковой ... ба т...

> Колхозуудай тоосоото, тоосоото-һунгалтын суглаануудай урда тээ

Худөө ажахын артелиин Уставые хазагайруулжа болохогүй

Худөө ажахын артелиин Уставые хазагайруулдаг баримтануудтай тэмсэхэ тухай асуудал һаяхан Баргажанай аймсоведэй сесси дээрэ табигдажа, тэрээгээр аймагай прокурор нүхэр Сандаков элидхэл хэһэн, депутадууд энэ асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Колхозой ниитын баялиг болохо эдлүүриин газарые зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ һаад тойбо ушаруулжа байһан хуули бууса ябадал аймагай колхозуудта олон үзэгдэнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз сабшалангайнгаа зарим газарые Орджоникидзын нэрэмжэтэ промартельдэ арендээр үгэжэ сабшуулдаг байха юм. Гадна, ниитын ажалда хабаададаггүй хүнүүд колхозой газар дээрэ зоргоороо үбһэ сабшажа абадагшье ушар олон. Үнгэрэгшэ жэлдэ гансахан Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 500 центнер үбһэ гадныи хүнүүд сабшаа.

Мүн эндэхи колхозуудта артелиингээ гэшүүдтэ бууса шадарайнь газарые таһалжа үгэхэ хэрэгтэ ехэхэн алдуу гаргагдана. Уланай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо олонхи колхознигуудтаа бууса шадарайнь газарые хэмжэжэ үгөөгүй байһаар. Зарим ушарта ниитын ажалда ямаршье туһа хэдэггүй хүнүүд аад лэ, бууса шадарай газар эзэлжэ һуухые оролдодог.

Эдэ бүгэдые һайса мэдэжэ байгаад, аймагай газар эсхэмжэлгын органууд ямаршье хэмжээ абанагүй.

Мүн аймагай колхозуудта ниитын зөөриие наринаар хамгаалха хэрэгтэ дутуу дунданууд олон гэжэ сесси дээрэ тэмдэглэгдэһэн байна.

Колхозуудай шалгалтын комисси болон МТС-үүдэй хинан шалгаха тушаалтан тон хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозуудта ойродоол 6 юрын лэ шалгалта үнгэргэгдөө. Ушар тиимэһээ зарим нэгэ колхозуудта ниитын зөөриие үбэршэлхэ, урихэ, мунайдаха ябадалшье гараһан байна.

Гадна, колхозуудта ниитын мүнгэ зөөри даажа абаад, хамтын жасаһаа мүнгэ зөөри абаад ябаһан харюусалгата нюурнууд тэрэнэйгээ түлөө удаан саг соо тоосонгүй ябадаг.

Зарим колхоздо уритэй хүнүүдэй, эмхи зургаануудай үри шэрые удаан болгонгүй нэхэжэ абадаггүй ушар олон. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой зарим гэшүүд колхоздоо аяар 230 мянган түхэриг уритэй болошонхой.

«Авангард», «Гигант» колхозуудта мүнөө үбэлжэлгын үедэ үбһэ тэжээл тон хайша хэрэгээр гаргашалагдана. Тиигэжэ эндэхи колхозууд үнгэрһэн жэлэйнгээ алдуу дабтаһаар. Юуб гэхэдэ, нёдондо жэлдэ «Гигант» колхоз үбһэ тэжээлээр дутажа, 600 толгой мал үхүүлһэн, гарзалуулһан байна. Тиихэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай колхозуудта аяар 2000 толгой мал гарзалаа.

Хэтэрхэдээ зарим нэгэн харюусалгата нюурнууд ниитын зөөридэ дураараа орожо, колхозой ашаг ехэтэй бодо малые жэжэ жожо буруу хашарагаар андалдажархидаг байха юм. Тусхайлбал, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гүүртые даагша нүхэр Ламатханов колхозой һайн гунжан үнеэ андалдажа, орондонь буруу үгөө. «Авангард» колхозой комплексно бригадын бригадир нүхэр Кокорин баһал иимэрхүү ябадал гаргаһан байна.

Һүүлэй үедэ хамтаараа хүтэлбэрилхэ ёһо гуримые колхозуудай правленинүүд хазагайруулна. Олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд хамтаараа шиидхэхэ асуудалые өөһэдөө мэдээд лэ шиидхэжэрхидэг.

Колхознигуудай хамтын суглаан хаа яа үнгэргэгдэбэшье, суглаанай демократическа ёһо гурим эбдэгдэнэ, правлениин заседанинууд тон үсөөн үнгэргэгдэнэ. Аймагай олонхи колхозуудта һара бүриин мүнгэн аванс колхознигуудта үгтэнэгүй. Ажалта үдэртэ нэмэлтэ түлбэри үгэхэ тухай тодорхой шиидхэбэри гаргагданагүй, колхоз бүхэнэй эрхэ байдалда зохилдуулан, артелиингээ Уставта хубилалта оруулха тушаа хэмжээ абтаагүй байһаар.

Эдэ бүгэдэ дутуу дунданууд ямар шалтагаанһаа гаранаб гэхэдэ, аймгүйсэдкомой болон МТС-үүдэй хинан шалгаха тушаалтанай һулаар хүдэлһэн, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхаха талаар эрид хэмжээ абтаагүй дээрэһээ болоо бшуу.

Д. Гыргенов.

Залуу хүбүүнэй омогорхол

— Зай, Манибадара, шамайгаа адуушан болгохо гэжэ шиидээбди,—гэжэ правлениин түрүүлэгшэ Дондок Дашиевич хэлээд, саашадаа артелиингээ адуун һүрэгые улам олошоруулха хэрэгые һайн гарта даалгажа үгэхэ гэжэ колхозой правлениин, партийна эхин организациин шиидхэһэниие хөөрэбэ. Тиигээд залуу колхознигто дахин хандажа:

— Юун гэжэ һананаш?—гэбэ.

Түрүүлэгшынгээ хэлэһые анхаралтайгаар шагнажа һууһан Манибадара Мангалаев ойро зуур абяагүй һууһанай һүүлдэ:

— Теэд хайшан гэхэб. Найдаа хадатнай оролдохол болооб,—гэбэ.

Хүбүүнэй харюусахалаар түрүүлэгшэ тодожо абан:

—Үбгэ эсэгэһээнь эхилээд, малшан угтай хүн гээшэш. Тэрэнээ һанажа ябаарай,—гээ һэн.

Тиигэжэ комсомолец Манибадара Мангалов адуушан боложо, колхозойнгоо правлениин даалгабариие һайнаар бэелүүлжэ ябана. Манибадарагай адуун һүрэг арьбантай далантай ондо орожо, абаһан түлынь гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэдэг юм. Энэ залуу нүхэр адуугаа намарай сагта һайса таргалуулжа, үбэлдөө үбһэ эдюулэнгүй шахуу, хээрын хагдаар ондо оруулдаг байна. Мүнөөшье адууниинь «хүхэ үбһэ хүндэлэн хазаашьегүй» һаа яһала тарган зандаа.

...Хүхэрэн харагдагша хадануудай оройгоор уняар манан татажа, жабартай жабартай хүйтэн үдэрнүүдэй нэгэн. Теэд саһа бордоһоной шэдэлжэ, шуурга һалхинай болохогүй Хасууртайн нам хонгор, нэмэри дулаахан хүтэл нуга соо һүрэг адуунай саһа тиирэн этэржэ, хагда гарган бэлшэжэ ябахань харагдана. Баруун хойгуурынь зайгуул һалхи халхалһан нэбшэгэр ой.

Энэ адуунай эзэниинь—үндэр хээр мори эмээллэжэ унанхай, хорёод гаран наһанай, үргэн хара нидхэтэй хүбүүн һүрэгөө эрьен тойрон ябана. Адуушан ябаха гээшэ илангаяа үбэлэй сагта тиимэшье амархан хэрэг бэшэ ха юм. Теэд энэ залуу адуушан бэрхэшээлнүүдһээ сухарижа байгаагүй, зунай аадар сахилгаанта һүнишье, үбэлэй хүйтэн һалхи шуургандашье хамаагүй, хурдан хүсэтэ адуун һүрэгөө эрьен манан ябадаг юм. Тиимэһээнь нютагай зониинь залуу адуушанаа магтан... най Манибада... зэ...» гэжэ хө... дэг болонхой.

— Үнгэрэгш... минии үнинэй... жа ябадаг ... хүсэлэймни б... жэл гээшэ, ... саашадаа ула... наар ажалла... рамни хүрэ... жэ мүнөө Хэ... аймагай Энг... нэрэмжэтэ ко... эдир залуу а... хүбүүн ... Теэд энэ х... нигэжэ омо... хэлэхэнь яһа... тэй. Яахадаа... дэ, энэ залу... шан үнгэрэгш... дэ алдарта ... нис партиин... абтаа һэн.

Ц. Да...

Даша ДАМБАЕВ

АДУУШАНАЙ ДУУН

Энэ нугаараа, элдин талаараа
Эмниг бороороо табилуулнам даа.
Эжэл нүхэрөө дурдан һанаандаа,
Эльгэ зүрхэеэ уяруулнам даа.

Улаан нараараа, уула хадаараа
Ульгам бороороо хатаруулнам даа.
Ушарһан гансаа дурдан һанаандаа,
Ухаан зүрхэеэ хайлуулнам даа.

Таляан дайдаараа, ээлжээ ма...
Тарган бороороо табилуулн...
Тангил инагаа дурдан һанаа...
Талаан зүрхэеэ баясуулнам ...

...ХЭД ХОНИШОД! Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө ...ролдожо, *парти, правительствынгаа Хандалгада харюусая!*

☆

Республикын МТС-үүдэй ...рьяата колхозуудта түл ...алгын, хонидые ороондо оруулгын ябаса тухай

...58 оной январиин 15-най мэдээн

МТС-үүд	Хурьга абтаһаниинь	Ороондо оруулагдаһан хонидой тоо	Тэрэ тоодо искусственна аргаар
...жанай	3804	145	15
...йн	2452	81	81
...ын	2368	140	—
...алейн	1243	23	23
...Булагай	983	107	—
...н-Усанай	1773	390	140
...тэйн	6923	195	—
...н	2757	671	—
...тын	1360	1455	—
...ин	2403	817	—
...Бэрээнэй	1379	81	—
...скын	1203	360	—
...йскэ	1053	127	—
...арын	2449	532	—
...нгадайн	2181	176	56
...инчна	3258	—	—
...ин	3855	998	—
...лойн	2327	176	—
...ын	2069	507	—
...гын	2140	805	805
...	5950	655	117
...гатайн	—	—	—
...мэй	288	232	—
...уналейн	—	—	—
...мэй	1278	116	—
...йй	2450	—	—
...	4542	1315	297
...гын	6007	1035	—
...ын	—	95	—
...енай	3061	45	—
...н	2233	250	—
...нтайн	2247	156	126
...гын	1748	126	—
...н	2448	152	—
...ын	—	—	—

...АГ ДЭЭРЭ: Баргажанай аймагай ...Марксын нэрэмжэтэ колхозой ...ша хонишон **Дугар Түбчиновпч** ...аев. Отарын хонишод үнгэрэгшэ ...хонин бүриһөө 3 килограмм 840 ...ооһо хайшалаа.

А. Маитаевай фото.

☆ ☆

Хонидоо олоор хэнзэлүүлхэнь

Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой хонишод үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 136 хурьга абажа, хонин бүриһөө 3 килограмм нооһо хайшалаа. Тиихэдэ энэ колхозой түрүү хонишон Мария Никифоровагай отарынхид 100 эхэ хонин бүриһөө 147 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Тиимэһээ эндэхи хонишод хони хэнзэлүүлхэ зарим тэды дүршэлтэй болонхой.

Ехэ-Кударын хонишод Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой үүсхэлые халуунаар дэмжээд, 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга түлжүүлхэ уялга абаба. Эдэ уялгануудаа дүүргэхын тулада январь һарада хурьгалһан 400 хонидоо үрэжүүлээд, июнь, июль һaрануудта дахин хурьгалуулха болоно. Мүн тэдэ һaрануудта үшөө 530 хонидые үрэжүүлээд, декабрь һарада түлыень абаха юм. Тиигэжэ энэ отарынхид мүнөө жэлдэ хамтадаа 1350 хурьга абахаар хараална. Колхозой хонишод хонин бүриһөө дунда зэргээр 4 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха уялга абанхай.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тулада эндэхи хонишод эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Абаһан хурьгадынь бүрин бүтэнөөр түлжүүлэгдэхэ. Эндэ һүүлэй мэдээгээр 200 гаран хонид үрэжүүлэгдээ.

Д. Болхоев.

АРГА БОЛОМЖОМНАЙ ЕХЭ

Заиграйн аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой тоо толгойе олошоруулха, нооһо ехээр абадаг болохо талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа.

Жэшээлхэдэ, 1956 ондо 100 хонин бүриһөө 95 хурьган абтаһан байгаа һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 121 хурьган абтаа. Тиигэжэ урда жэлэйхидэ орходоо хонин һүрэгынь 28 процентээр олошорһон болоно. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ эндэхи хонишод хонин бүриһөө 3,6 килограмм нооһо хайшалаа, иигэжэ урда жэлэйхиһээ 540 граммаар ехэ нооһон хайшалагдаа гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ колхозойхид гансахан хонин ажалһаа 649 мянган түхэригэй олзо доход оруулһан байна.

Тиихэдэ колхозой зарим түрүү хонишод бүришье һайн амжалта туйлаа. Хонишон нүхэр Манзуровай отарада үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа түлжүүлээ. Хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалаа. Мүн хонишод нүхэд Савельев, Хусаинов гэгшэдэй отарынхид 138 хурьга 100 хонин бүриһөө абажа, толгой бүриин 4 килограмм нооһо хайшалһан байха юм.

Гэбэшье, энэ колхоздо хонин ажал түргэнөөр хүгжэхэ, ашаг олзыень дээшэлүүлхэ зорилго тон удаанаар бэелүүлэгдэнэ.

Хони үсхэбэрилгэдэ дутуу дунданууд үшөөл олон ушарна. Хони хурьгадынь һайн типовой байраар хүсэд хангагдаагүй, үбһэ тэжээлээр дутамаг байһаар. Хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана.

Тээсгэн колхозой хонишодой зүблөөн боложо, эдэ дутагдалнуудые яажа усадхаха, мүн хонин ажалаа саашадань хүгжөөхэ тухай зүбшэн хэлсээ.

Мүнөө жэлдэ эндэхи хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3,8 килограмм нооһо хайшалха уялга абанхай. Гадна, хонидоо һмагтал искусственна аргаар үрэжүүлхэ юм.

Абаһан уялгануудаа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада, мүнөө жэлдэ 100 гектар газар дээрэ тэжээлэй культурануудые тариха, тэрэ тоодо ногоо муутай сабшалан, бэлшээриие элдүүрилхэ болоно. Хони, хурьгадай хэдэн байра шэнээр баригдаха. Мүн ажал хүдэлмэридөө дуратай, эдэбхитэй, үнэн сэхээр ажалладаг хэдэн коммунистнууд болон комсомолшууд хонишодоор томилогдоо. Хонишодой ажалай урмашуулгын түлөөһэн нэмээгдэжэ байна.

Артелиин хонишод КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон, улам эршэмтэй ажаллажа байнхай.

А. Рябовалов.

Шэнэ түл абтажа байна

Январь соо Ярууна нютагта илангаяа ехэ хүйтэн болодог юм. Эгээл энэ үедэ аймагай хонидой отарануудта түл олоор абтадаг байна.

Хонидые үбэл эртүүр түрүүлхэдэ, ерэхэ жэлэй хүйтэн болотор хурьгадынь томонуудшье, ехэ нооһотойшье болодог, тиигээд зоборигүйгөөр үбэлжэдэг гэжэ «Коммунизм» колхозой хонишод һайн мэдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэр зундаа искусственна аргаар хонидоо ороондо оруулһан байгаа. Хонидынь олооро хурьгалжа байна.

Хонишод Цыдендамба Доржиевай, Түдэб Дубшановай даадаг отарануудта 200—200-гаад хурьгад абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байнхай. Эдэ отарануудай хонишод һаяар түрэхэ эхэ хонидоо бэлшээриин хонидһоо илгаад, газаагаа һайнаар эдеэлүүлнэ.

Б. Жанчипов.

Василий Иванович Суриков

Ородой агууехэ уранзурааша В. И. Суриковай түрэһэнһөө хойшо 110 жэл мүнөөдэр гүйсэбэ.

1848 ондо В. И. Суриков Красноярск хотын хасаг айлай бүлэдэ түрэһэн юм. Красноярска уездын училищи дүүргээд, Петербургын уран зурагуудай академидэ һуража, тэрэнээ 1875 ондо дүүргэһэн байгаа. 1877 ондо Москва ерэһэнһээ хойшо наһа бараха хүрэтэрөө тэндээ ажаһууһан байна.

Суриковай зурагуудай гол темэнь—ород арадай түүхын зүришэлдөөтэ событинууд болоно. Тэдээн сооһоо хэтэ мүнхэдөө мартаглашагүй, ерээдүй байдалтай заабол холбоотой темэ олодог һэн.

1884 ондо В. И. Суриковай зураһан «буудагшадые саазалха үглөөгүүр» гэжэ картина 1-дүгээр Петр хаанай шэнэ сэрэг эмхидхээд, хуушан сэрэгээ тарааһан дээрэһээнь буһалгаа хэгшэдэй саазалуулхаа байһыень тэндэ харуулагдана. В. И. Суриков хүнүүдэй тархи таһалжа, шуһа гоожуулжа байһые харуулангүй, харин саазалалгын урда тээхи байдал зураглана.

«Энэ картина соогоо хүнэй шуһа, таһархай тархи харуулхаяа хүсөөгүй һэм. Бүхы бэрхэшээлыень толгой соогоо оруулаад, хамаг сэдьхэлээрээ, һанал бодолоороо энэ картина бэшээ бэлэйб» гэжэ Суриков хөөрэдэг байһан юм.

«Морозова гэдэг бояр һамган» (1887), «Ермак» (1895) картинануудынь Суриковай оюун бэлигэй эгээл дээдэ шатадаа хүрөөд байхада бэшэһэн, дахин дабтагдашагүй, ородой уран зурагай эрхим дээжэ болонхой. Морозова гэдэг бояр һамган картинын гол нюур болоно. XVII зуун жэлэй хоёрдохи хахадай үеэр хаанда эсэргүү байһан боярнуудай элитэ түлөөлэгшэ Морозовае аргасаагаадшье, занаадшье, зобоогоодшье, тэрэнэй зоригые хухалжа ядахадаа һүмэдэ абаашаад хаахые хаан захирһан байгаа.

«Меньшиков Березоводо байна» гэһэн зурагынь түрүүшын хоёр зурагай үргэлжэлэл болоод, тэдэнтэй хамта нэгэ захата, трилоги болоно. Энэ картина соо дүрбэн хүн столдо һуугаад: бага басаганиинь уншана, бэшэниинь бодолгодо хатанги, дуугай байна. Энэ картина юу харуулнаб гэхэдэ, 1-дүгээр Петр хаанай түүхэтэ хэрэг һүнэжэ, Россие гадаадын мэхэшэдэй хүтэлбэрилжэ ороһые ойлгохоор. 1888 ондо В. И. Суриков Сибирь худараа бусаа бэлэй. Суриковай нютагтаа ерээд байхадаа зураһан «Саһан хотониие абалга» гэһэн зураг хуушанай хасаг наада харуулһан юм.

1899 ондо «Альпые Суворовой дабажа гаралга» гэһэн зураг соогоо арад зоной баатарлиг зоригые элеэр харуулна.

Мүн «Степан Разин» гэжэ картинань бүгэдэндэ мэдээжэ. Бурят-Монголой уран зурагуудай музейдэ Суриковай зарим картинануудай буулгабари бии. Суриковай түрэһэнһөө хойшо 110 жэлэй ойн үдэр тэдэ зурагууд зондо харуулагдаха.

В. И. Суриков—дэлхэйн уран зурагай искусствын асари ехэ хүнүүдэй нэгэн юм.

А. Суханова, Бурят-Монголой уран зурагуудай музейн научна хүдэлмэрилэгшэ.

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ ДУНДАХИ ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Городой олониитын эдэбхитэдэй суглаан Соведүүдэй хоёрдохи Байшангай ехэ зал соо һаяхан болоо.

«Һурагшадай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй ЦК-гэй VIII пленумэй шиидхэбэриин үндэһөөр һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Шабагоров хэбэ.

—Комсомолой 12-дохи съездһээ хойшо пионернүүдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэриин зарим тэды һайжарһан тухайда VIII пленум тэмдэглээ,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.—Һургуулинуудта пионернүүдэй суглаан, түүдэгүүд эмхидхэгдэнэ, эгээ түрүүшын пионернүүд тэрэ үедэхи һуралсал тухайгаа хөөрэнэ, үхибүүд элдэб һонирхолтой кружогуудта хабаадалсан, оюун бэлигээ хүгжөөнэ. Гэхэ зуура, зарим һургуулинуудта ехэхэн дутагдалнууд бии. Пионернүүдэй отрядууд, дружинанууд үйлэдбэритэй холбоо барисаа хэдэггүй, үхибүүдэй амаралта зарим газарта зүбөөр, һонирхолтойгоор эмхидхэдэггүй байха юм.

—Манай Пионернүүдэй ордон ажал хүдэлмэрээ муу бэшээр эмхидхэнэ. Хэрбээ городой зарим эмхи зургаануудай бидэндэ туһалаад байбал, ажалаа бүришье һайжаруулха һэмди. «Пионерия» гэжэ киножурнал, мультификационно фильмнүүдые Главкинопрокат үгэнэгүй, үгэхэдөөшье билеэдынь үхибүүдтэ хүндэ байна. Мүн ДОСААФ-эй республиканска комитет, Облпрофсовет, Физкультура болон спортын комитет бидэндэ өөдтэй туһаламжа үзүүлнэгүй,—гэжэ Пионернүүдэй ордоной директор нүхэр Плужникова хэлэбэ.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан киносеанснуудые кинотеатрнууд үсөөнөөр эмхидхэнэ, үхибүүдэй тамарха бассейн, спортын талмай, стадион гэхэ мэтые бариха саг ерээ гэжэ ДОСААФ-эй республиканска комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Смирнов, 33-дахи дунда һургуулиин директор нүхэр Гершевич болон бусад хэлэһэн байна.

А. Бадаев.

„БАЙГАЛАЙ ТОЛОН" ГЭЖЭ ЖУРНАЛ ХЭБЛЭГДЭБЭ

Бурят-Монголой АССР-эй Уран зохёолшодой союзай ба Культурын министерствын орган—«Байгалай толон» гэжэ литературно-уранһайханай, ниитэ-политическэ журнал (1957 оной ноябрь—декабрь һaрануудай 6-дахи номер) хэблэлһээ гараба.

Уранзохёолшодой арад зоной ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ажаллаха тухай Африкан Бальбуровай, Михаил Степановай, Солбон Ангабаевай статьянуудаар журнал захална.

Манай мэдээжэ уранзохёолшо Чимит Цыдендамбаевай «Түрэл нютагһаа холо» гэжэ романай нэгэдэхи бүлэгые энэ журнал дээрэһээ уншажа болохо.

Журналда мүн һонирхолтой, уран зохид шүлэгүүд—Шираб Нимбуевай «К. Э. Циолковскидо», Цыден-Жаб Жимбиевэй «Аяга сай», «Һүр харбаан», «Инагтаа», Е. Цыгальницкиин «Модошод», «Модо урадхуулга» гэжэ шүлэгүүд хэблэгдээ. Залуу хальмаг поэт Алексей Балакаевай хоёр шүлэг—«Гурбан мүрэнэй эрьедэ», «Хоёр инагай хуби» гэжэ шүлэгүүд баһал зохид. Залуу поэт «Гурбан мүрэнэй эрьедэ» гэжэ шүлэг соогоо түрэһэн, үдэжэ бодоһон гурбан мүрэнэй—Дон, Эжэл (Волга), Енисей мүрэнүүдэйнгээ эрье тохойнуудые магтан:

«Эдэ гурбан мүрэн
Эжыдэм адли энхэргэн»

гэжэ сэдьхэл зүрхэнһөө домоглоно. Манай хүршэ Яхадай АССР-эй баһал залуу поэт Рафаэль Багатайскиин Бурят-Монголдо зорюулжа бэшэһэн «Улан-Удэ», «Эгэшэ Бурят-Монголни» гэжэ шүлэгүүд толилогдонхой.

Уранзохёолшо Илья Черневэй «Минии хани нүхэр Павка Корчагин» гэжэ ородһоо оршуулһан сэдьхэл бодолой тэмдэглэл, Коу Дэчжанай «Табан монсогор жэмэс» гэжэ хитадһаа оршуулагдаһан расказ хэблэгдэбэ.

«ТҮРЭЛ ХИЗААРААРНАЙ» гэжэ бүлэгтэ А. Пузановай «Забайкалиин нарин нооһото хонид», ангуушан — хизаар ороноо шэнжэлэгшэ Э. Пильманэй тэмдэглэлнүүд бии.

Профессор В. Скалон «Сибирьтэ ородуудай һууриҗаһан тухай түүхэһээ» гэжэ һонирхолтой статья бэшэбэ.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ гэжэ бүлэгтэ В. Петоновой «Аша туһатай хөөрэлдөөн», Н. Ербановай «Түрүү дүй дүршэлые урагшатай һайнаар нэбтэрүүлхэ» гэжэ статьянууд бии.

Энэ журнал зохид зурагуудтайгаар, һонирхолтойгоор хэблэгдээ. Журналда мүн уранзураашад А. Окладников, Н. Голованов, Г. Москалев гэгшэд уран гараа гаргалсаа.

Библиотекые үргэдхэхөөр болоо

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын уншагшадай тоо үдэрһөө үдэртэ олошорно. Хүн бүхэн сүлөөтэй сагаа таатай зохидоор үнгэргэхын тулада нэн түрүүн библиотекын уншалгын зал соо олооро суглардаг. Теэд библиотекын зал дан багадана гэжэ һанамаар. Ушар юуб гэхэдэ, эндэ орходош сугларагшадай олонхидынь хүл дээрээ байжа газетэ, журнал уншаха баатай болоно.

Эдэ үдэрнүүдтэ студентнэрэй үбэлэй шалгалта эхилэнхэй. Энэ үедэ библиотекэ соо орохо гэхын аргагүй, студентнэр дүүрэн.

Түб хотынгоо библиотекые үргэдхэхын тула БМАССР-эй Культурын министерство һанаагаа табиха бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. Цыбиков, уншагша.

Шэнэ гэр олоор баригдана

Мухаршэбэрэй аймагай «Үнэн» колхозой гэшүүд түбхинэнги һайнаар ажаһуудаг болоо. Эндэхи хуушанай набтархан, харанхы гэрнүүд булта һэльбэгдэн заһабарилагдаа. Һүүлшын хоёр жэлэй турша соо шэнэ гэрнүүд олоор баригдаба. Үнгэрһэн жэлдэ 10 гаран колхознигууд шэнэ гэрнүүдтэ орожо түбхинөө.

Колхознигууд Илья Батуев, Дамба Цыдыпов, Балбар Ширабнимбуев, Чимит Дымбрылов, Батомунко Цыбиков гэгшэд энэ жэлдэ шэнэ гэрнүүдые барижа орохоор шиидэнхэй. Эдэнэр модо, шулуу бэлэдхээд, шэрэжэ байна.

Хошуун-Үзүүр, Харгааһата гэжэ нютагуудта энэ жэлдэ колхозой хүсөөр ехэ барилга хэгдэхэнь. Харгааһата нютагта комплексно бригадын клуб, эхин һургуулиин байшан баригдаха юм. Колхозой центр болохо Хушуун-Үзүүр тосхондо 200 хүнэй һууритай клуб баригдажа эхилхэнь. Барилгын тусхай бригаданууд эмхидхэгдээд, ажаллажа эхилбэ.

—Колхозойнгоо клубые 1958 оной ноябриин 7 болотор барижа дүүргэхэбди,—гэжэ барилгын бригадын ахалагша мастер нүхэр Нагмитов мэдүүлнэ.

Б. Дымбрылов.

□ □

...ХЭ ХОНИД МУУСА ЭДЕЭЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хонидые ороондо оруулга тон хангалтагүй

...идойнгоо тоо толгойе түргөөр ...руулха, бүри олоор хэнзэ... ...э тухай улаан одонойхидой ...ые республикын колхоз, сов...дай хонишод халуунаар дэм... бодото дээрэнь бэелүүлжэ ...ай.

... Сэлэнгын МТС-эй харьяата ...най нэрэмжэтэ колхозой хо... энэ үүсхэлые һайшаан дэм... 1958 ондо 100 хонин бүриһөө ...урьга абажа түлжүүлхэ уялга ...һэн. Тэндэхи түрүү хонишод ...Эрдынеев 100 хонин бүриһөө ...огтохо Эрдынеев—150 хурьга ...ар шиидээ юм.

...эй һaрануудта колхозой эхэ ...ой 11 отарануудта 3300 хурь...таха аад, мүнөө 700-гаад ...н абтаад байна.

...рьһаа февралиин 20 болотор ...аа 2557 хонин хурьгалжа, тэ... 1700 толгойнь, мүн 857 түл...үбайрһан хонид ороондо оруу...жа байгаа. Гэбэшье, энэ шуха...дэлмэри тон хангалтагүйгөөр ...агдаг. Мүнөө энэ колхоздо ...лһан оройдоол арбаад хонин ...до оруулагдаа бшуу. Гэхэтэй ... 220-ёод хонин хурьгалһаар ...гаран хонобо.

...идые искусственна аргаар ...до оруулжа, хэнзэлүүлхэ хү...ри юундэ иимэ хангалтагүй...ябуулагданаб гэжэ колхозой ...рг нүхэр С. Будаевһаа асууха...

...ни өөһэдөө гайхаад байна... Бидэ, зооветмэргэжэлтэдшье ...нуудаар ябадаг лэ байнабди. ...хусануудые хониндо табихада ... хони олоногүй гэлсэнэ. ...усственна үрэжүүлгын гурбан пункт нээхэ аад, хоёрынь бэлэн болгообди. Мүн хусын үрэшье аймагай центрһээ асархада холо бэшэ даа. Тиихэдэ отарануудта эльгээгдэхээр 50-яад хуса бэлдэжэ байнабди,—гээд харюусана.

Хонидойнгоо тоо толгойе түргөөр олошоруулха тухай уялга абажархёод, бүхы арга боломжоёо зүбөөр хэрэглэжэ, бодото дээрэнь бэелүүлхын тухайда тус колхозой правлени ёһотой анхарал табинагүй.

Хонидынь үбэлжэлгэдэ яһала хүшэ шадалтай оробошье, декабрь, январьда муу, дутамаг тэжээл дээрэ байлгагдаһанһаа шалтагаалан, туража захалаа. Тиимэһээ үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ хүшэ шадалаа гээһэн хонид ото багатай байһаниинь гайхалгүй бшуу.

Колхозой центртэхи Иван Эрдынеевэй даадаг үүлтэртэ хонидой отарада 522 эхэ хонин бии. Үбэлэй һaрануудта 470 хонин түрэхэ аад, 100 гараниинь хурьгалаа. Тэдэнэйнь 30-аад хонин хурьгалһаар арбаад хонобошье, оройдоол нэгэниинь ороондо ороо ха. Гэхэ зуура, эндэ үбэлдөө 300 хонин хэнзэлүүлэгдэхээр хараалагдана бшуу. Ахалагша хонишон Иван Эрдынеевтэй түл абалга, хонидые ороондо оруулга тухай хөөрэлдэхэдэ:

—Мүнөө зуугаад хонин хурьгалһан аад, нэгэн лэ ороондо ороо. Үглөөгүүр эртэ, үдэшэлэн хонидоо хурьганһаань таһалжа, хотондоо оруулаад, һайн үүлтэрэй табан хусануудые табинабди. Мүн хурьгатай хонидой байрада хусаяа оруулжа бэдэрүүлнэбди. Тиихэдэмнай хуса ототой хони олоногүйл даа,—гэжэ гайхангяар мэдүүлнэ.

Эндэ эхэ хонидто харалжа бурьташаһан намагай үбһэ, комбайнай һолоомо, бага зэргэ зелёнко үгэнэ. Дүтэ тойрон худагай үгы байһанһаа булаг абаашажа, хонидые үдэртөө нэгэ уһална. Энэ шалтагаанһаа хонидынь намарайнгаа хүшэ шадал гээжэ, туража байна. Зүгөөр энэ отарада дүтэхэнэ, модо тухай газарта хожом таригдаһан шэниисын ногоон һолоомо бии. Харин энэ һайхан һолоомые хурьгалжа байһан хонидтоо үгэхын орондо һубай үхэртэ, адуу мориндоо таһалгаряагүй эдюулжэ байна.

Гуташаһан үбһэ хониндоо үгэхэдэнь эдинэгүй, миил гэшхэжэрхинэ. Гэшхэгдэшэһэн үбһөө һүүлдэ суглуулжа, газаашань шэрэжэ гаргаха гү, али нэгэ тээ обоолхо ушартай болоно.

Үбһэн муухай аад, хонид эдинэгүй, һайхан үбһэ үгыт гэжэ нэгэдэхи комплексно бригадын бригадир нүхэр Даба-Цырен Бадмаевта хонишон Иван Эрдынеевэй хандахадань, —Хэрбээ энэ шанга хүйтэнэй үедэ муухай үбһөө малдаа эдюулжэ шадаагүй һаамнай, хабар тэрэниие эдихэ мал байхагүй. Тиимэ туладань энэ үбһөө эдюулжэл үзэхэ хэрэгтэй. Һайхан үбһөө гамнанабди,—гэжэ хэлэһэн байха юм.

Нарай хурьгатай хонидые бүлеэн уһаар уһалха арга олгогдоогүй. Отарынь хажууда нэгэ гэр баригдаһан аад, тэндэнь түлеэн бэлэдхэгдээдүй. Энэ ушарһаа һая хурьгалһан хонидоо булагта абаашажа уһалха баатай болоно. Хурьгадай олооро гаража байһан энэ үедэ хонишод ээлжээгээр түхэреэн сүүдхэ соо хурьгадайнгаа байра тойрон байжа, хонидоо харууһална.

Эндэ зэргэлээд байдаг ахалагша хонишон Тогтохо Эрдынеевэй отарынхид мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Энэ отара 592 эхэ хонитой. Үбэлэй үедэ 280 хонин хурьгалха аад, мүнөө 70 хурьган абтаа, нэгэшье хонин ороондо оруулагдаадүй.

— Бидэ 1958 ондо 100 хонин бүриһөө 150 хурьга абаха уялга абаа һэмди. Теэд энээнээ бэелүүлхэмнай бэрхэтэй болоод байнхай. Харалшаһан намагай үбһэ асарһаниинь хониншье эдинэгүй, харин аргагүйдхэдөө комбайнай һолоомо дуратайгаар эдижэ байна,—гэжэ Тогтохо үбгэжөөл зугаална.—Бидэ түрэһэн хонидтоо сүүдхэдээ 1 килограмм муухай үбһэ, зелёнко, 300 грамм комбикормо эдюулнэбди. Томохон хурьгадта тэрэ муухай үбһөө үгэхэдэ, бүри үнэрдэхэшье дурагүй.

Үбһэ тэжээлээр дутамагшье байгаа һаа, тэрээнээ хубаариинь зэргээр отарануудтаа саг сагтань абаашажа байха байгаа. Гэбэшье, отарануудые нэгэ хэды үдэр үбһэгүй гү, али һолоомогүй байлгаха ушар үзэгдэнэ. Жэшээнь, Галуута Нуурай хойто бэедэ байдаг нүхэд Дашидондоковой, Эрдынеевэй, Жамбаловай, Дараевай отарануудта үбһэ, һолоомо абаашалга таһалдуулагдана. Отарануудта тэжээл абаашаха график дүүргэгдэнэгүй. Дашидондоковой, Дараевай отарын хонид декабрь, январь һарада 120 центнер үбһэ, һолоомо эдихэ аад, 30—40 центнер эдеэ бшуу. Эдэ отарануудта тэжээл шэрэхээр нэгэ трактор гаргагдаһан юм. Теэд тэрэнь дүтэ тойронхи гүүртэнүүдтэ үбһэ тэжээл шэрээд лэ байна.

Хоёрдохи комплексно бригадын отарануудта тус тустаа 140—150 хурьган ойрын үдэрнүүдтэ абтахань. Зүгөөр мүнөө хүрэтэр эдэ отарануудта хурьгашад, хонишод нэмэжэ эльгээгдээгүй байһаар. Мүн бэшэшье отарануудтань хурьгашад, хонишод дутамаг.

Зарим отарынхид хото хорёогоо һайса дулаалан, заһангүй үбэлжэлгэдэ орошоһон байна. Ахалагша хонишон Дашидондоковой отарада хото хорёонь мууса дулаалагданхай, хүйтэн, миил һалхилжа байдаг.

Дээрэ дурсагдаһан шалтагаануудһаа боложо, хонидые ороондо оруулха хүдэлмэри хэлэшэгүйгөөр удааруулагдажа байна. Тиигээдшье саашадаа энэ зангаараа байбалынь, түл абалгада, хонидые ондо оруулха ябадалда бэрхэтэй байдал ушаржа магад. Иимэ хойшолонтой байдалай тохёолдоод байһаниие мэдэжэ байбашье, энээнтэй миил эбсэшоод, «хонидой ороондо орохогүйдэ, бидэ яаха гээшэ бибди» гэлдээд, бодото шалтагааниинь тодоруулжа, дутагдалаа дары усадхаха тухайда колхозой хүтэлбэрилэгшэд һаналаа табинагүй.

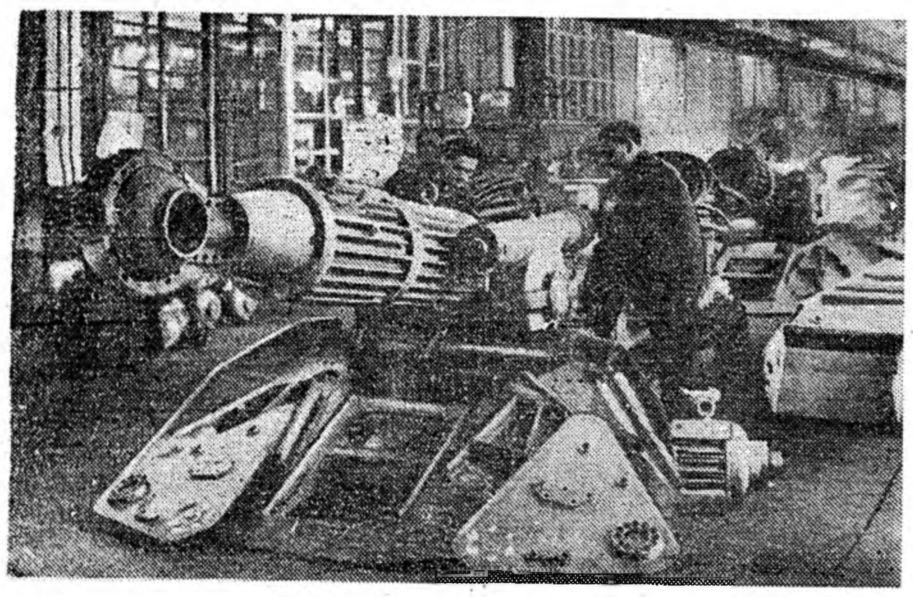
Ойрын үдэрнүүдтэ эхэ хонидой, хусануудай үбһэ тэжээл, харууһа һайжаруулжа, орооной хүдэлмэри түргэдхэхэ, отарануудта хонишод, хурьгашадые нэмэжэ эльгээхэ тухай колхозой правлени дары хэмжээ абаха зэргэтэй.

Рейдовэ шалгалтада хабаадагшад:

Ц. Ломбоев, Сэлэнгын МТС-эй ветеринарна техник.

Д. Чимитов, «Бурят-Монголой «Үнэн» газетын корреспондент.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Венгриин Арадай Республика. «Красная звезда» завод Ф-5 гэжэ нүүрһэнэй шэнэ комбайн дархалжа, туршахаяа бэлэдхэжэ байна.

Энэ шэнэ комбайн отолдог 4 головкотой. Ф-5 комбайн Брюссельдэ болохо Бүхэдэлхэйн выставкэдэ харуулагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ комбайн «Красная звезда» заводой цех соо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй гүйсэдкомой мэдүүлгэ

ПАРИЖ, январиин 22. (ТАСС). Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй түрүүлэгшэ Фредерик Жолио-Кюриин секретариат иимэ мэдүүлгэ хэблэлдэ толилхые дамжуулба:

«Атомна базануудай улам олошоржо, баллистическэ ракетэнүүдэй улам дэлгэржэ, водородно бомбонуудые тээһэн самолёдуудай ниидэжэ байгаа сагта энхэ тайбан байдал хэзээшье тогтохогүй гэжэ олониитэ мэдэнэ. Буу зэбсэгэй бүри түргэнөөр бүтээгдэхэдэ бэшэ, харин буу зэбсэгэй хуряагдахадал уласхоорондын түгшүүрилтэ байдал һуларжа, арадууд хорото сэдьхэлгүйгөөр харилсан ажалладаг болохо юм гэжэ олониитэ мэдэрнэ.

Атомна буу зэбсэгэй туршалгые хорихо тухай, атомна буу зэбсэгһээ сүлөө газар байгуулха тухай, сэрэгэй базануудые байгуулхаяа болихо тухай, зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай дурадхалнуудые улам олон хүн үдэр ерэхэ бүри шангаар дэмжэдэг боложо байна.

Дэлхэйн бүхы түбинүүдтэ хүн зон тэмсэл дэлгэрүүлжэ, хүсэеэ нэгэдүүлдэг болонхой. 9 мянган эрдэмтын мэдүүлгэ, хүдэлмэришэнэй организацинуудай баримталдаг һанамжа, Ази, Африкын арадуудай үргэн ехэ жагсаал энээн тухай гэршэлнэ. Ракетнэ базануудые Европодо байгуулха, Латин Америкэдэ сэрэгэй бүлэглэлнүүдые үргэдхэхэ гэһэн түсэбүүдтэ хүн зон улам шангаар эсэргүүсэнэ. Эб найрамдал тогтоохо тушаа асуудалаар США-да шухала зүбшэлгэнүүд хэгдэнэ.

Гүрэнэй эгээн дээдэ тушаалтад уулзажа зүблөө хэхэ, бэе бэеынгээ дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхэ, тиигэжэ хатуу шанга байдалһаа гараха арга зам хараалха ёһотой гэжэ улам олон правительство мэдэрнэ. Иимэ зүблөө зарлаха гэһэн эрилтэ олониитэ табина. Зүблөөнэй болохо болзор тодорхойлогдохо ёһотой гэжэ тэдэнэр эринэ. Зүблөөнэй хойшолжо байһые һамбаашалан, атомна базануудые улам түргэнөөр байгуулха, «хүйтэн дайе» һүжэрөөхэ гэһэн һэдэлгэ хүүлхэгүй гэжэ олониитэ эрмэлзэнэ. Хэрбээ хүсэеэ нэгэдүүлэн тэмсэбэл, бэе бэедээ ехээр этигэдэг байбал, олониитэ нилээд ехэ нүлөө үзүүлжэ, табиһан зорилгодоо хүрэжэ шадаха юм.

Тэмсэлээ улам шангадхаха шухала. Буу зэбсэг хуряаха, дэлхэйн гүрэнүүдые харилсан ажаллуулха тушаа асуудалаар 1958 оной июлиин 16-һаа 22 болотор конгресс зарлаха гэжэ Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет шиидхэбэ. Тус конгресс эб найрамдалай хүдэлөөе шэнэ ехэ дэбжэлтэдэ оруулха ёһотой. Энэ конгресс элдэб һанамжануудые ойртуулха, юрэнхы ниитэ зорилгонуудые тодорхойлхо хэрэгтэ туһалха байна. Бүхы арадуудые һалбаран хүгжөөхын, эб найрамдалые тогтоохын түлөө дэлхэйн гүрэнүүдэй яажа харилсан ажаллаа һаань таарамжатай байхаб гэжэ конгресс хаража үзэхэ.

Атомна дайн тээшэ абаашажа ябаһан курсые һэргымжэтэй байһан олониитын хубилгаха саг ерээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Советэй гүйсэдхэхэ комитет».

Венесуэлэдэхи байдал

НЬЮ-ЙОРК, январиин 22. (ТАСС). Январиин 21-дэ правительствода эсэргүү үргэн ехэ тэмсэл Венесуэлэдэ эхилбэ гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Венесуэлын түб хото Каракас городой үйлсэнүүдтэ тулалдаанууд болоо. Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, 20 шахуу хүн алуулаа, 100 гаран хүн шархатаа. Жагсаал хэһэн хүнүүдтэй тулалдажа байха үедөө полици мянга гаран хүниие тушаагаа. Мүн түб хотын хүдэлмэришэдэй байдаг районуудта хүн зон хүлгөөтэй болонхой. Тэдэнэр автомашина, автобусуудые хүмэрюулжэ, тэдэниие баррикада болгон хэрэглэнэ. Ороной бүхы хүн зон мүнөөнэй президент Перес Хименесые үзэн ядадаг болонхой. Тэрэнэй правительствода эсэргүү бүгэдэниитын забастовкын соносхогдоһон үдэр тулалдаанууд болоо гэжэ мэдээсэлнүүд соо онсолон тэмдэглэгдэбэ.

Эдэ тулалдаануудай болохын урда тээ бүгэдэниитын забастовко хэхые уряалһан манифест орон дотор тараагдаһан байгаа. Ороной олониитын мэдээжэ 88 ажал-ябуулагша, тэрэ тоодо урдань министр байһан 11 хүн манифест доро гараа табиһан юм. Манифестдэ гараа табигшадай заримыень Хименесэй правительство тэрэ дары тушааба. Хэблэлэй бүхы мэдээсэлнүүд тон наринаар шалгагдаһанайнгаа һүүлээр толилогдодог болонхой.

Январиин 21-нэй һүни урдань Венесуэлын президент байһан Лопес Контрерас хүн зондо уряал бэшэжэ хандаа. Мүнөөнэй правительствода эсэргүүсэн нэгэн һаналтай тэмсэхэ, «Эрхэтэдэй фронт» байгуулжа, орон дотор «аюулгүй, гурим журамтай байдал тогтоохо» гэжэ тэрэ арад зониие уряалба.

США сэрэгтэ улам ехэ мүнгэ зөөри һомолно

НЬЮ-ЙОРК, январиин 22. (ТАСС). Мүнгэ зөөриин һомололго эрхилдэг түлөөлэгшэдэй палатын комисси США-гэй сэрэгтэ гаргашалхын тулада 1410 миллион доллар һомолхо гэһэн шиидхэбэри һайшаагаа. Энэнь президент Эйзенхауэрэй эриһэн мүнгэнһөө 40 миллион доллароор ехэ.

Баллистическэ ракетэнүүдые һайжаруулха, ракетнэ база болон талмайнуудые бариха, ядерна бомбонуудтай бомбардировщигуудые тарааха хэрэгтэ 910 миллион доллар гаргашалагдаха гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство Вашингтонһоо мэдээсэбэ.

Комиссиин энэ шиидхэбэриие январиин 22-то хаража үзэхэ түлөөлэгшэдэй палата һомологдохо мүнгэ зөөриие бүри ехэ болгохо байха гэжэ агентство тухайлна.

Англи Йемендэ добтолһоор

КАИР, январиин 22. (ТАСС). Йемендэ Англиин саг үргэлжэ добтолжо байбашье һааяь, Йемен арсалдаагаа эбэй ёһоор шиидхэхэ гэжэ байха шадалаараа оролдоно гээд Каирта ерээд байһан Йеменэй гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Хасан Бен Ибрагим Египедэй хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ.

Империализмда эсэргүүсэн Йеменэй тэмсэхэдэнь бүхы араб гүрэнүүд тэрэниие дэмжэнэ гэжэ Бен Ибрагим тэмдэглэбэ.

Йеменэй газар дээрэ байдаг дүрбэн тосхониие Англиин сэрэг эзэлээд, тэндэ байһан нютагай хүнүүдые намнаа гэжэ «Аль-Ахрам» газетэ мэдээсэбэ.

Үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха

Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой һаалишан Бальжит Цыбикжапова үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 1200 литр һү һааха уялга абаһан аад, 1724 литр һү һаажа, түрүү зэргэдэ гараа.

Нүхэр Цыбикжапова ажалдаа оролдосотой шударгы, дүй дуршэлөө хододоо арьбадхан ябадаг, ажалша бэрхэ басаган юм.

Үбэлэй үедэ үнеэн бүриһөө хахад пүүд һү һааха тухай саянтынхидай гаргаһан үүсхэлые залуу һаалишан Балжит халуунаар дэмжээд, энээниие бодото дээрэнь бэелүүлхэб гэжэ мэдүүлээ һэн.

1958 оной туршада үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха гэһэн уялга энэ һаалишан абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө бүри эршэ хүсэтэйгөөр ажаллана. Хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, нүхэр Цыбикжапова мүнөө үнеэн бүриһөө 7—8 литр һү һаадаг боложо байнхай.

Д. Жигмитов.

Спортивна хронико

Хоккей. Энэ спортоор **Улан-Удын** кубок абахын түлөө ПВЗ-гэй «Локомотив», «Байкал» бүлгэмэй командануудай хоорондо финальна мүрысөөн болоо. Локомотивайхид 4:1 гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

***

Бүмбэгэтэй хоккейгээр республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. Энэ мүрысөөндэ нэгэн доро городуудай, хүдөөгэй командванууд тус тустаа наадана.

Хүдөөгэй командануудай хоорондо болоһон мүрысөөндэ Хэжэнгын команда яруунынхидые, байкалокударынхид Түнхэнэй командые шүүгээ. Мүн тэрэшэлэн Закаменай аймагай команда Ториин, Зэдын командануудые, Бичурын аймагайхид Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй командануудые шүүгээ.

Кяхта Городок городуудай хоккеистнүүдэй хоорондо мүрысөөн болоно, городогойхид Кяхтын командые 10:2 тоотойгоор шүүгээ.

***

Башкирска АССР-эй Октябрьск гэжэ городто хүдөөгэй санашадай Бүхэроссийска мүрысөөн эхилбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр «Урожай» бүлгэмэй Бурят-Монголой хүдөөгэй санашад эстафетнэ урилдаанда хабаадажа, эрэшүүлэй команда 10-дахи, эхэнэрнүүдэй команда 24-дэхи һууринуудые эзэлбэ. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэрэй дүнгүүдэй ёһоор манай команда 14-дэхи һууридa гараба.

***

Боксоор Сибириин, Дальна Востогой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Омскдо болоно дүүрэбэ. Бурят-Монголой боксёрнууд мүрысөөндэ хабаадалсажа, 5-дахи һуури эзэлээ. Өөһэд хоорондын мүрысөөндэ спортын мастер Жигмитов Сибириин, Дальна Востогой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Дворкин хоёрдохи һуури эзэлбэ.

***

«Урожай» бүлгэмэй шатаршадай мүрысөөн Читэдэ 8 үдэр үргэлжэлөө. Эндэ Красноярска хизаарай, Читын, Амурска областьнуудай, Хабаровска хизаарай, Бурят-Монголой, Якутска АССР-эй командванууд хабаадалсаа.

Үсэд шанга тулалдаанай удаа Яхадай шатаршад (16 очкотой) нэгэдэхи, Бурят-Монголой команда хоёрдохи һууринуудые эзэлжэ, финальна мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олобо.

***

СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада зорюулагдан, шатараар Улан-Удын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ.

Мүрысөөндэ хамта 56 шатаршад хабаадана. Түрүүшын уулзалгада хүлеэгдээгүй ушарнууд болоо. Түрүү разрядник Мамилов залуу шатаршан Казьминда (ПВЗ) шүүгдэшоо. Мүн тэрэшэлэн Сергей Самарин һурагша Трофимовта, Шнайдер Александр Самаринда шүүгдэһэн байна.

Улан-Удын бэрхэ шатаршадай нэгэн болохо зооветинститудай студент Батомункуев Дансороновтой (ПВЗ) наадажа тэнсээ.

Мүнөө хамта дээрээ 23 парти илаа, 5 парти тэнсээ.

А. Игумнов.

Хүдөөгэй спортсменүүдэй уулзалга

Январиин 12-то тооһо татама хүйтэн үдэр байбашье һаань Яруунын, Хэжэнгын, Заиграйн аймагуудай спортсменүүд хоккейгээр түрүү һуури буляалдажа эхилбэ. Хэжэнгэ голой мүльһэн елүүр дээрэ болоһон наадалгые угаа олон хүн сугларжа хараһан байна.

Хэжэнгынхид Яруунын командатай мүрысэжэ, 7:0 гэһэн тоотойгоор шүүгээ.

Удаань заиграйнхид Хэжэнгын командатай мүрысэжэ тэнсээд, дахин уулзаха баатай болоо.

Б. Базарон.

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ ЛОТЕРЕЙГЭЭР ЮУ ШҮҮЖЭ БОЛОХОБ?

1958 оной нэгэдэхи кварталда лотерейн билетүүд тараагдах... Бүхы дээрээ 14 миллиард түхэригтэ тараагдаха, лотерейн би... бүхэниинь 5 түхэригэй сэнтэй байха. Шэнэ лотерейгээр май һар... шүүбэри болохо юм.

Хүнүүд лотерейн билетүүдые һайн дураараа, сэбэр мүнг... худалдажа абаха болоно. Гүрэнэй нөөсэлэлгын кассануудтахи ... миссинуудай түлөөлэгшэд предприятинууд болон эмхи зургаану... та лотерейн билетүүдые тарааха юм. Гадна, эдэ билетүүд те... нуудтахи кассануудта, газетын киоскнуудта наймаалагд... Лотерейн билетүүдһээ ороһон мүнгэн зөөриин хахадынь Рос... Федерациин бюджедтэ, үлөөшэ хахадынь Автономно Республи... нуудай, хизаарнууд болон республиканuудай мэдэлдэ байдаг го... дуудай бюджедтэ орохо байна. Лотерейн билетүүдые һайнаар... раагшадта суглуулһан мүнгэнэйнь 2 процент үгтэхэ юм. Лотер... билетүүд февралиин 1-һээ тараагдажа эхилхэ.

Лотерейн билетүүдтэ иимэ шүүбэри тудаха: «Волга» мар... 100 автомашина, «Москвич» маркын 300 автомашина, 500 пиан... «ИЖ-56» маркын 1500 мотоцикл, эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй 20 м... ган велосипед, «Люкс», «Дружба», «Иртыш» гэжэ радиолон... радиограммофонууд, магнитофонууд, аккордеонууд, фотоап... дууд, эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй часынууд, оёдолой машинан... «ЗИЛ», «Саратов—2» маркын холодильнигууд, ковёрнууд, мүн... садшье зүйлнүүд.

Эд хэрэгсэл шүүгшэд мүнгөөрнь абаха эрхэтэй.

Мүнгэн шүүбэридэ 5 мянган түхэриг, 1000, 500, 100, 50, 2... хэриг тудаха байна.

Шүүбэри РСФСР-эй нөөсэлэлгын кассануудта, худалдаа ... маанай организацинуудта түлэгдэхэ.

ХОМОР УШАР

Воронеж. Ефросинья Иосиповна Плешанкова Анненскэ районой «Заря» гэжэ хүдөө ажахын артельдэ һаалишанаар ажаллажа эхилһээр олон жэл болобо. Энэ һаалишан малаа һайнаар харууһалжа, һү ехээр һаана. Үнгэрэгшэ жэлдэ Е. И. Плешанкова үнеэн бүриһөө 3 мянга гаран килограмм һү һаажа абаһан байна.

Тэрээнэй харууһалдаг үнеэд соо Голубка гэжэ эхирлэдэг үнеэн бии. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада энэ үнеэн гурба дахин түрэхэдөө долоон тугал гаргаа: 1956 оной январьда—хоёр, декабрьда—хоёр, үнгэрэгшэ жэлдэ гурбан тугал гаргаһан байна. Тугалнуудынь барандаа бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байнхай. Симменталь үүлтэрэй энэ үнеэн жэл соо 3500 килограмм һү үгэнэ.

ЗАДАРЮУ... ХҮБҮҮН ТҮР...

Белгород. С... ска районой Хо... ско больница... килограмм ... грамм шэгнү... хүбүүн түрэбэ. ... Жмуркова ту... нэйнгөө һүүлээр ... хоноод, хүбүү... больницаһаа га... Мүнөө эхэ ... хоёр ямарш... һайнууд.

«Советская ... сия» газ... абт...

Үлдүүлһэн үнэгэн

(Онтохон)

Нэгэтэ үнэгэн эдеэ бэдэржэ ябаһаар нэгэ шэрэшэнэй худхаһан дүүрэн шэрэтэй тогоон соо унажа, хүхэ шэрэдэ зуурашаһан дээрэһээ, сэсэг мэтэ сэнхир хүхэ үнгэтэй болошоһон юм. Саашаа ябажа бэшэ үнэгэнүүдтэй ушархадань:

— Өө, ши ямар һайхан үнгэтэй, хэн гээшэбши?—гэлдэнэ.

— Уюу эрдэни гээшэб, арьяатанай хааншье гэлсэгшэ даа.

Тэрэ нютагай арьяатан амитад бүгэдэ сугларжа зүбшөөд, тэрээниие хаан болгобо. Арсалануудаар түшэмэдые хэбэд. Хүхэ үнэгэнэй ябаха ошохо газар бүхэндэ Арсалан мүр дээрээ үргэлжэ ябадаг, хүндэлдэг байба ха. Хүндэлүүлхэ, ямбалуулха бүреэ хүхэ үнэгэн олон нүхэдтөө сухалдадаг, бэшэ үнэгэнүүдээ харшалдаг болобо. Тиигэхэдэнь үнэгэд гомодоно: «Энэмнай бидэнтэй нэгэ изагуурай мэтэ аад, маанараа юундэ иимэ ехээр харшалнаб, энээнэй үнэгэн бэшыень шал... тэлдэбэд. «Бү... рын арбанай ... бүхы үнэгэд ... ха. Уляагүй үнэ... үһэн зулгаржа ... ха»—гэһэн зар... раагаад, бо... һүниеэ үнэгэд ... даба ха. Хаа... шье ондоо га... нюусаар ... аалиханаар ул...

«Энэмнайшье ... надтал адли ... байна»—гэжэ ... саландаа хэлээ... хэ үнэгэнэй ба... һанахадаа ... тэрээниие тэр... роо үлдүүлээ һ... дэг.

Ц. Би... найруулан б...

Энээниие мэдэнэ гүт?

МОГОЙН АРАЛ

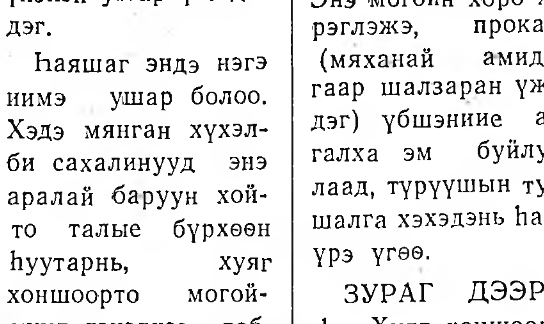

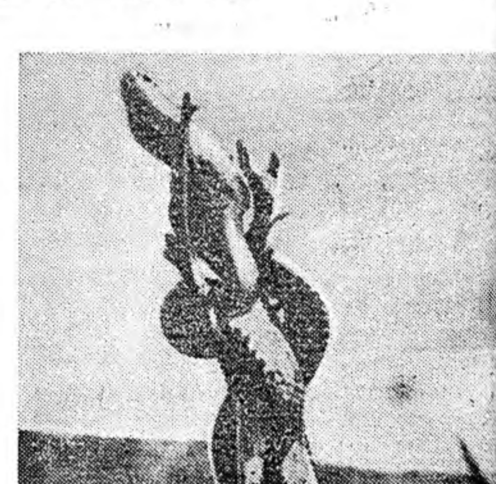
Порт-Артур городһоо баруун хойшоо 25 модо тухай газарта Шэдао гэжэ арал байдаг. Уһанай дунда байһан энэ багахан хэһэг газар тойроод 4 модо, урдаһаа хойто заха хүртэрөө 1360 метр, үргэниинь 736 метр болоно. Хүн зоной ажаһуудаггүй энэ шулуун арал дээрэ дэлхэйдэхи эгээн хоротой могойнуудай нэгэн—хуяг хоншоорто гэдэг бии юм. Энэ могойн нэгэ грамм хороор мянган шандага гү, али 30 мянган гулабхаа гэмтээн алажа болохо байна. Оройдоо граммай арбанай нэгэ хубиинь хэмжээтэй тиимэ хорон хүниие үхүүлхэ шадалтай.

Энэ бишыхан шулуун арал дээрэхи хорото могойнуудай, элеэ ба сахали шубуудай хоорондо саглашагүй шанга тэмсэлдээн, эдилсээн болоно байдаг. Тиимэ хуяг хоншоорто могой шулуунай забһар зайлхай соо гү, али модоной аса һалаада айхабтар бэрхээр хоргодон, эдихэ юумэеэ маряажа хэбтэдэг. Модоной аса һалаада хуяг хоншоортын орёолдон хоргодоходонь, тэрээн дээрэ шубууд ойлгомторгүй һуужа, аюулта дайсанайнгаа ама руу орошодог байна. Хуяг хоншоортын тон аймшагтай дайсаниинь элеэ шубуун юм. Элеэнүүд газарһаа дээхэнүүр хаймадан ниидэжэ, эдихэ юумэ бэдэрдэг. Тиигэжэ ябахадаа хуяг хоншоортые харабал, амиды орхихонь хомор юм. Гэхэ зуура, заримдаа элеэшье һэргэмжэгүйдэн гэнэдээд, могойдо хадхуулжа үхэһэн ушар үзэгдэдэг.

Һаяшаг эндэ нэгэ иимэ ушар болоо. Хэдэ мянган хүхэлби сахалинууд энэ аралай баруун хойто талые бүрхөөн һуутарнь, хуяг хоншоорто могойнууд гэнэдхээн добтолжо, туйлай ехэ алалсаан, тэмсээн болоһон байна.

Нёдондо намар хэдэн эрдэмтэд профессор У Лю-ягай хүтэлбэреэр энэ аралые шэнжэлхэеэ ошоһон байгаа. Порт-Артуртахи лепрозориин хүдэлмэрилэгшэд тэрэ арал дээрэ дахин ошожо, тэндэһээ хоёр мянга гаран хуяг хоншоортые асарһан юм. Энэ могойн хоро хэрэглэжэ, проказа (мяханай амидыгаар шалзаран үжэдэг) үбшэниие аргалха эм буйлуулаад, түрүүшын туршалга хэхэдэнь һайн үрэ үгөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Хуяг хоншоорто могой шулуун соо хоргодоод байна. 2. Хуяг хоншоорто шубуу залгижа байна. 3. Хоёр могой модоной аса һалаада орёолдон хоргодоод, шубуу мар... байна.

(«Хитад» жу... лай 1957 оной ... дахи номер... абта...)

Редакторай ... О. ГОМБ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны редакции: редактора 46-32. зам. редактора — 32-74. отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-... культуры и быта, промышленности — 34-05. местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67. бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н-00639. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. ...